

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV
(prvopodpisani Jože Tanko)

Ljubljana, 7. september 2016

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE
dr. Milan Brglez, predsednik

Na podlagi 19. člena Zakona o poslancih (Uradni list RS, št. 112/05 – UPB2, 20/2006 - ZNOJF-1, 46/2006 - Skl. US, 33/2007 - Odl. US, 109/2008, 39/2011, 48/2012) ter 111. in 169.a člena Poslovnika Državnega zbora (Uradni list RS, št. 35/2002, 60/2004, 64/2007, 105/2010, 80/2013) vlagamo

Predlog priporočila Vladi RS v zvezi z nezakonitim posedovanjem ubojnih sredstev v posesti nekdanjih pripadnikov Službe državne varnosti,

ki ga pošiljamo v obravnavo in sprejem Državnemu zboru.

Pri obravnavi predloga priporočila v Državnem zboru Republike Slovenije in pri delu njegovih delovnih teles bo sodeloval poslanec mag. Branko Grims.

Predlog priporočila

Na podlagi 111. člena Poslovnika Državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 - uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 79/12 – Odl. US in 80/13) je Državni zbor na seji ..... sprejel

P R I P O R O Č I L O

1. Državni zbor RS priporoča Vladi RS, da nemudoma sprejme ukrepe, ki bodo zagotovili odkritje kemičnih in drugih ubojnih sredstev za množično in tajno likvidacijo, s katerimi je dokazano razpolagala SDV in ki ob spremembi režima maja 1990 niso bila predana demokratično izvoljeni vladi ali pristojnim organom v sestavi, niti niso bila komisijsko uničena.

Vlada RS naj nemudoma sprejme vse potrebne ukrepe, da se bo preprečila splošna nevarnost, ki jo predstavlja ilegalna posest večje količine sredstev za množične in tajne umore.

2. Državni zbor RS priporoča Vladi RS, da nemudoma sprejme ukrepe, s katerimi bo dosegla, da se razreši osebe, ki so v Policiji in drugih državnih organih odgovorne, da se obstoj teh ubojnih sredstev ob prvih opozorilih ni preiskal in se ta sredstva ali/in osebe, ki so ali še vedno z njimi razpolagajo, niso odkrile.

O b r a z l o ž i t e v:

1. Razlog za vložitev priporočila je še vedno ignorantski odnos sedanje vlade do ugotovitev Komisije za nadzor varnostnih in obveščevalnih služb (v nadaljevanju: KNOVS) na 1. in 4. seji ter nadaljevanjih teh sej v zvezi s orožjem, ki se je nahajalo v posesti nekdanjih uslužbencev SDV oziroma je skrito na posebnih lokacijah po Sloveniji. Za tem orožjem se je izgubila vsaka sled, čeprav je na podlagi arhivskega gradiva in evidenc pristojnih oseb v času delovanja SDV mogoče natančno ugotoviti, kdo je bil odgovoren za dodeljevanje orožja.

KNOVS je na svoji 1. in 4. seji obravnavala problematiko predaje in prevzema kemičnih in ubojnih sredstev SDV. Na podlagi listin, ki jih je raziskovalec g. Roman Leljak pridobil v Arhivu RS, je namreč razvidno, da je SDV nabavljala velike količine orožja, ubojna sredstva za prikrite likvidacije in druga sredstva za prikrito delovanje. Ta sredstva (vključno z orožjem) so bila razdeljena sodelavcem SDV, ali pa so se shranila v posebne depoje po hišah sodelavcev SDV ali na drugih skritih lokacijah, za katere so vedeli samo pooblaščenimi uslužbenci ali sodelavci SDV. Po izjavah Policije ta sredstva ob osamosvojitvi niso bila popisana ali predana ministrstvu za notranje zadeve in takratni obveščevalni službi.

Iz Poročila o predaji in prevzemu kemičnih in ubojnih sredstev za 4. sejo KNOVS (številka dokumenta: 200-15/15-16/10) izhaja, da je KNOVS navedeno problematiko obravnaval na podlagi predloženih uradnih arhivskih dokumentov iz Arhiva RS. Kot izhaja iz arhivskega gradiva so se specialna sredstva delila po skupinah: strelno orožje (pištole in avtomatske puške), sredstva za tiho likvidacijo, farmakološka sredstva in sredstva za diverzijo. SDV je ta sredstva skrivala na skrivnih krajih po Sloveniji, del teh sredstev pa je bil v zasebni lasti. Bunkerje in depoje, kjer so ta sredstva shranjevali, so vgrajevali v novo zgrajene objekte, ki so jih zgradili ob oziroma v nepremičninah sodelavcev SDV. Na ozemlju Slovenije je bilo zgrajenih okoli 300 takih objektov, med drugim tudi na območju Kopra, saj je bilo več bunkerjev in depojev zgrajenih ob obmejnem pasu. Takšni bunkerji so bili praviloma minirani, da bi se ob nepooblaščenem vstopu vsebina uničila, zato takšni bunkerji v primeri naključnega odkritja predstavljajo nevarnost še danes, poleg same vsebine, ki je bila v teh depojih spravljena.

KNOVS je prav tako ugotovil, da je bila uničena vsa dokumentacija iz prehodnega obdobja v letih 1990 in 1991, iz katere bi bilo razvidno, kaj se je zgodilo z ubojnimi sredstvi oziroma ali je do primopredaje s strani pooblaščenih sodelavcev SDV sploh prišlo. Prav tako ni moglo priti do uničenja ubojnih sredstev, saj bi v tem primeru obstajala vsaj neka navodila ali pravilniki za uničenje takšnih sredstev, če so že zapisniki o uničenju izginili. Glede na to, da ni nikakršne sledi o primopredaji teh ubojnih sredstev, je mogoče sklepati, da so orožje in druga bojna sredstva ostala v lasti sodelavcev SDV. Obstajajo pa dokumenti, iz katerih je razvidno, da so bila ubojna sredstva, predvsem orožje, predana zaslužnim pripadnikom SDV v trajno last.

Ob takšnih ugotovitvah je KNOVS sprejela sklepe, s katerimi je:

1. zaprosila Policijo in Slovensko obveščevalno-varnostno agencijo ali obstajajo zapisniki o predaji oziroma prevzemu ubojnih sredstev;

2. predala dokumentacijo iz Arhiva RS Nacionalnemu preiskovalnemu uradu in ga zaprosila, da KNOVS tekoče obvešča o svojih ukrepih in poteku preiskave, pri tem pa naj Generalna policijska uprava pojasni, ali je bila Policija seznanjena z navedeno problematiko in kako je ukrepala oziroma kdaj bo ukrepala.

Slovenska obveščevalno-varnostna agencija je v dopisu z dne 8. aprila 2015 odgovorila, da podatkov o primopredaji ubojnih sredstev nima in da v zvezi s tem niso nastali nobeni dokumenti. S tem je pritrdila ugotovitvam KNOVS, da do primopredaje ubojnih sredstev ni prišlo. Policija je v dopisu z dne, 8. aprila 2015 odgovorila, da je že pregledala velik del dokumentacije v Arhivu RS in ugotovila, da ne obstajajo kakršnikoli dokazi o primopredaji ubojnih sredstev ter tudi, da sredstva niso bila predana takratnim organom za notranje zadeve. Pri tem se je sklicevala tudi na dopis SOVE z dne, 29. januarja 2014, ki je zatrdila, da zato, ker je bilo arhivsko gradivo izpred leta 1990 predano Arhivu RS, ne more odgovoriti na vprašanje, kaj se je zgodilo z ubojnimi sredstvi. Policija še meni, da bi bilo potrebno odgovore iskati pri SOVI ali pa v Arhivu RS.

Argumenti, s katerimi sta Policija in SOVA upravičili svojo pasivnost pri problematiki izginulih ubojnih sredstev, ne zdržijo resne presoje, saj gre za državna sredstva, ki predstavljajo splošno nevarnost in bi morala biti uničena, ali pa predana nazaj državnim organom. Tako SOVA kot Policija imata dostop do Arhiva RS in svojih lastnih arhivov. Po uradni dolžnosti bi morali narediti vse, da se ugotovi, kje se ta ubojna sredstva nahajajo. Namesto tega Policija le zbira obvestila, kot izhaja iz pisnega odgovora ministrice za notranje zadeve na ustno poslansko vprašanje poslanke Anje Bah Žibert.

KNOVS je na 4. redni seji nadaljeval z obravnavo problematike izginulih ubojnih sredstev nekdanjih uslužbencev SDV z namenom, da bi se navkljub neosnovanim odgovorom Policije in SOVE problematika razčistila. Vendar s strani predstavnikov Policije tudi na tej seji ni bilo mogoče zaznati nikakršne pripravljenosti, da bi se Policija bolj aktivno ukvarjala z izginotjem ubojnih sredstev, ki bi morali biti v lasti države, ne pa nekdanjih sodelavcev SDV, ali pa bi morala biti uničena. KNOVS je ponovno pozvala pristojne organe, da raziščejo, kaj se je zgodilo s kemičnimi in ubojnimi sredstvi SDV ter seznanijo KNOVS s svojimi ugotovitvami. To se do danes ni zgodilo. Policija ali SOVA nista izkazali nikakršnega interesa, da bi razjasnili, kaj se je zgodilo s tem orožjem oziroma ali se še vedno nahaja v rokah nekdanjih pripadnikov SDV, ki so bili po večini izurjeni strelci.

2. Dne 21. avgusta 2016 je Slovenijo pretresla tragedija v Izoli. Darko Gregorič, 70-letnik iz Sv. Antona pri Kopru in obsojenec za dva oborožena ropa pošte je v strelskem pohodu v Splošni bolnišnici Izola ubil zdravnika in policista, drugega policista pa huje ranil in si nato sodil sam, ko ga je obkolila patrulja policije.

Morilec je tistega dne prišel po izvide k svojem zdravniku, urologu Luisu Guillermu Martinezu Bustamanteju. Po enominutnem pogovoru z zdravnikom je izvlekel pištolo znamke Crvena Zastava ter zdravnika večkrat ustrelil. Morilca je poskušal prestreči policist, ki je bil takrat po naključju v bolnici, vendar ga je morilec pričakal in je prvi začel streljati na policista. Ustrelil ga je neposredno v prsa, tako da je policist poškodbam podlegel. Ob prihodu intervencijskih policijskih enot in blokadi parkirišča pred bolnišnico je morilec iz vozila ustrelil še drugega policista, ki je streljanje preživel, nato pa je še tretji policist streljal proti vozilu. Glede na zbrane informacije si je morilec v vozilu sodil sam.

Policija je sporočila, da je morilec začel svoj morilski pohod s pištolo Crvena Zastava z izbrisanimi števkami ter da je kasneje pri njem doma našla tudi avtomatsko puško Thompson, ki je bila starejše izdelave. Prostor domovanja morilca je policiji odprl lastnik, ki je hitro hišno preiskavo dovolil. In to kljub temu, da sodišče ni odobrilo hiše preiskave, ker je bil storilec že mrtev, čeprav se je ob morilskemu pohodu pojavilo vprašanje drugega kaznivega dejanja, in sicer od kje morilcu orožje, ker že sam nedovoljen promet orožja pomeni kaznivo dejanje oziroma se preganja kot pomoč pri storitvi kaznivega dejanja. Policija je sporočila, da morilec ni imel veljavnega dovoljenja za orožje in da je bil do leta 1981 v rezervni sestavi policije.

Iz zbranih podatkov tudi izhaja, da se je storilec pripravljal na morilski pohod in je imel pripravljen seznam imen oseb, ki jih je nameraval umoriti. Prav tako je policija razkrila, da je bil morilec že v zaporu in je v preteklosti (leta 1998) dvakrat oborožen oropal poštno poslovalnico. Prav tako je znancem razlagal, da se pripravlja na smrt in da se ga bodo zapomnili ter da bo »s seboj« vzel še druge. Znanci so mislili, da se pripravlja na smrt zaradi tega, ker je bil rakavi bolnik oziroma njegovih drugih svaril niso jemali resno.

Morilec Darko Gregorič je bil po podatkih policije rezervni policist do leta 1981, po podatkih, ki so se pojavili v medijih, pa tudi uslužbenec Službe državne varnosti (v nadaljevanju: SDV). Iz podatkov Centralne aktivne evidence, katere verodostojnost so že potrdila tudi slovenska

sodišča, je razvidno, da je bil Darko Gregorič evidentiran pod šifro 60000, kar pomeni, da je bil uslužbenec SDV ali pa pripadnik rezerve sestave SDV.

Iz okoliščin morilskega pohoda je mogoče sklepati, da je bil izurjen strelec oziroma šolan z namenom ubijanja. Svojega zdravnika je po prvih streljih in ranah hladnokrvno likvidiral s strelom v glavo. Policista, ki je prihitel na pomoč v bolnišnici, se ni ustrašil, temveč ga je počakal v zasedi in pokončal z enim strelom. Pri tem je bil tako izurjen, da je med streljanjem štel naboje in vedel, da ima v pištoli zadnji naboj, zato ga je ustrelil iz zasede in neposredne bližine točno v predel srca, da bi ga ubil. Zavedajoč se, da v svoji pištoli nima več nabojev, je vzel pištolo policista in jo tudi preizkusil, kar dokazuje, da je imel namen še naprej ubijati in se ni ustrašil niti prihajajočih policijskih patrulj. Iz avtomobila s katerim se je poskušal odpeljati iz parkirišča bolnišnice, je iz sedečega položaja v predel trupa ustrelil policista in samo sreča je botrovala temu, da se je krogla ustavila pred srcem. Policista je namreč zadel točno pod rob neprebojnega jopiča. Ne samo, da je bil strel policistu neopazen in natančen tudi v sedečem položaju, vedel je točno, kam mora streljati na osebo, ki nosi neprebojni jopič. Vsi streli so bili opravljeni profesionalno, brez kančka obotavljanja in hladnokrvno, kar jasno nakazuje na to, da je morilec bil za takšne naloge že izurjen. Ko je uvidel, da je zadet s strani tretjega policista, si je nemudoma sodil sam s strelom v glavo s spodnjega predela glave.

Umori v Splošni bolnišnici Izola so bili izvedeni profesionalno in na način, kot so bili šolani nekdanji uslužbenci SDV ravno v času do leta 1981, ko je bil Darko Gregorič aktiven v SDV in se je zgodilo največ ubojev s strani SDV.

Nekdanji uslužbenec SDV Darko Gregorič je začel svoj morilski pohod s pištolo znamke Crvena Zastava kalibra 7,65 mm, ki je imela izbrisano serijsko številko. Prav tako je imel doma na vidnem mestu pripravljeno avtomatsko puško Thompson starejše izdelave, očitno z namenom, da bi se zabarikadiral v stanovanje in streljal na vse, ki bi se mu približali (puške verjetno ni vzel s seboj, ker je ne bi mogel skriti v vrečki). KNOVS je na eni izmed svojih sej že obravnavala dokumente iz katerih izhaja, da je SDV za svoje uslužbence nabavila pištole znamke kalibra 7,65 mm, s katerih je izbrisala serijske številke tako, da se jih ni moglo odkriti niti pod rentgenom ter tudi avtomatske puške starejše izdelave in druge avtomatske puške.

SDV je namerno iskala starejše orožje, katerega izvor ni bilo mogoče ugotoviti tako, da so za svoje operacije iskali orožje trofejne izdelave ali orožje, ki je bilo najdeno, ali že med vojno zaplenjeno. Slednje izhaja iz priložene arhivske dokumentacije, na podlagi katere je mogoče

sklepati modus operandi oboroževanja uslužbencev SDV, ki so bili zadolženi za naloge s strelnim orožjem. Takšno orožje je SDV skrivala v posebnih bunkerjih, ki so bili dostopni nekdanjim uslužbencem SDV, kot je bil Darko Gregorič, številnim uslužbencem pa je SDV dodelila to orožje (posebej pištole) celo v trajno last, čeprav niso imeli dovoljenja za nošenje orožja.

Izjave, da bi si Darko Gregorič pridobil to orožje na črnem trgu, so popolnoma neosnovane, saj v zvezi s tem ni bila opravljena nobena preiskava, ker pristojni sodnik ni dovolil niti forenzične preiskave njegovega stanovanja, telefonskih klicev ali drugih nepremičnin do katerih je morilec dostopal. Ostaja pa dejstvo, da je imel morilec Darko Gregorič kot nekdanji uslužbenec SDV ravno tisto kombinacijo orožja (osebna pištola z izbrisanimi serijskimi številkami in avtomatska puška starejše izdelave iz druge svetovne vojne, da izvora ni mogoče slediti), ki so jo imeli v posesti ali v posebnih skritih bunkerjih nekdanji uslužbenci SDV oziroma jim je SDV kasneje to dodelila v trajno last. Verjetnost, da bi Darko Gregorič ob vsem možnem orožju na črnem trgu točno takšno kombinacijo orožja kupil na črnem trgu za morilski pohod, je izjemno majhna. Glede na dejstvo, da je bil Darko Gregorič zaradi oboroženega ropa pošte leta 1998 že obsojen in so mu oziroma bi mu morali zapleniti vse orožje, je očitno, da je imel Darko Gregorič lahek dostop do orožja v tistih kombinacijah vrst, ki so ga uporabljali uslužbenci SDV. Bistveno več dejstev govori v prid temu, da je bivši uslužbenec in morilec Darko Gregorič razpolagal z orožjem SDV, imel dostop do skrite lokacije orožja ali pa mu je orožje preskrbela oseba, ki je razpolagala s tem orožjem, kot pa da je bilo kupljeno na črnem trgu.

V izjemno nenavadnih okoliščinah je bila namreč s strani pristojnega preiskovalnega sodnika zavrnjena hišna preiskava morilca z argumentom, da je storilec kaznivega dejanja mrtev in se postopka proti njemu ne more voditi. Ob dejstvu, da je bilo ugotovljeno, da storilec ni imel dovoljenja za nošenje orožja, je bilo storjeno še najmanj eno kaznivo dejanje, ki bi ga bilo potrebno preiskati s preiskavo storilčevega stanovanja ali telefonskih klicev, in sicer kaznivo dejanje nedovoljenega prometa orožja po 307. členu Kazenskega zakonika storjeno s strani (za enkrat) neznane osebe, ki naj bi morilcu preskrbela orožje. Ne glede na to, ali Policija za to kaznivo dejanje ni predlagala preiskave, ali pa jo sodnik ni odobril, gre za dejanje, ki pomeni prikrivanje izvora orožja. Tako ni mogoče trditi, da je bilo kupljeno na črnem trgu oziroma je jasno, da se izvor orožja namerno prikriva oziroma se vsaj neutemeljeno, brez vsakršnih relevantnih dejstev potvarja, da je bilo orožje kupljeno na črnem trgu.

KNOVS je že opozarjala Vlado RS, da se v Sloveniji nahaja okoli 7000 kosov orožja, ki izhaja še iz časa delovanja nekdanje SDV in je v nezakoniti posesti nekdanjih uslužbencev SDV. Policija bi ga lahko odkrila v kratkem času, v kolikor bi se resno in sistematično lotila reševanja te problematike. Namesto tega so na sejah KNOVS predstavniki Policije izjavljali, da se s tem aktivno ne bodo ukvarjali in da to ni njihova naloga. Ob dogodkih, kot se je zgodil v Izoli, se upravičeno odpira vprašanje obstoja splošne nevarnosti zaradi obstoja take količine orožja na območju Republike Slovenije, ki ni evidentirano in ga lahko uporablja kdorkoli, nekdanji sodelavci SDV ali pa tisti, ki jim ti sodelavci posredujejo orožje. Ne glede na to, ali je bilo to nezakonito orožje, ki je bilo uporabljeno pri morilskem pohodu nekdanjega uslužbenca SDV, iz prikritih depojev orožja SDV, ali posledica nezakonite osebne posesti orožja nekdanjih uslužbencev SDV, ostaja dejstvo, da se okoli 7000 kosov orožja in ubojnih sredstev nenadzorovano nahaja v Republiki Sloveniji in pomeni izjemno povečanje splošne nevarnosti za vse prebivalce Republike Slovenije, odgovorne osebe pa v zvezi s tem ne ukrepajo učinkovito.

KNOVS je na 1. seji dne 18. marca 2015 sprejela ugotovitev, da kemična in ubojna sredstva nekdanje SDV, ki niso bila predana pristojnim organom ob osamosvojitvi, obstajajo. Prav tako obstajajo bunkerji in depoji, v katerih se je ta sredstva skrivalo ter osebe, nekdanji uslužbenci SDV, ki so dobili orožje v trajno last. Navkljub tem ugotovitvam in zahtevam, da pristojni organi čim prej ugotovijo, kje se ta sredstva nahajajo, Policija in SOVA v zvezi s tem nista naredili praktično nič, čeprav bi se lahko kljub uničeni dokumentaciji zaslišalo še živeče osebe, ki so bile pristojne za razporejanje ubojnih sredstev. Zato se v priporočilu predlaga Vladi RS, da nemudoma ukrene vse potrebno, da bi se odpravila splošna nevarnost, ki izhaja iz teh sredstev oziroma iz uporabe teh sredstev, kot je bil to očitno primer v Splošni bolnišnici Izola. Z drugo točko se Vladi RS priporoča, da nemudoma v okviru svojih pristojnosti poskrbi, da bodo razrešene vse tiste osebe v državnih organih, ki so odgovorne, da do odkritja teh sredstev ali vsaj do zaslišanja oseb, ki so bile odgovorne za razporejanje teh sredstev, ni prišlo, kljub jasnim in dokazanim opozorilom KNOVS že v letu 2015 in pred tem tudi Komisije za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti v letu 2014.

3. Priloženo gradivo

Predloženo besedilo predlaganega priporočila, priloge ter podpisi poslank in poslancev Državnega zbora RS.

SKUPINA POSLANK IN POSLANCEV

Priloge:

- medijski zapisi;
- Poročilo o predaji in prevzemu kemičnih in ubojnih sredstev Službe državne varnosti, št. 200-15/15-16/10;
- magnetogrami 1. seje KNOVS in 4. seje KNOVS z nadaljevanji;
- primeri dokumentacije iz Arhiva RS;
- podpisi predlagateljev priporočila:
  - Jože Tanko
  - Anja Bah Žibert
  - Franc Breznik
  - Nada Brinovšek
  - Jelka Godec
  - dr. Vinko Gorenak
  - mag. Branko Grims
  - Eva Irgl
  - Janez Janša
  - Danijel Krivec
  - Suzana Lep Šimenko
  - Tomaž Lisec
  - dr. Anže Logar
  - Žan Mahnič
  - Bojan Podkrajšek
  - mag. Marko Pogačnik
  - Marijan Pojbič
  - mag. Andrej Šircelj
  - Ljubo Žnidar